

Citation:

D. Bierens de Haan, Levensbericht C.J. Matthes, in:
Jaarboek, 1882, Amsterdam, pp. 1-14

LEVENSSCHETS
VAN
CAREL JOHANNES MATTHES.
DOOR
D. BIERENS DE HAAN.

---

1. CAREL JOHANNES MATTHES werd den 3den Maart 1811 te Amsterdam geboren, waar zijne ouders: HENDRIK JUSTUS MATTHES en WILHELMINA MARIA ELISABETH HOYER, woonden. Zijn vader, vroeger Luthersch Predikant te Zutphen, stond destijds aan het hoofd van het handelshuis CAREL LOTH en ZON, doch verliet in 1824 handel en woonplaats, en vestigde zich op het landgoed de Ehse bij Zutphen. Nadat hij in 1826 wederom het Leeraarsambt bij de Luthersche gemeente in die laatste plaats op zich genomen had, vertrok hij in 1828 in diezelfde betrekking naar Leiden, waar hij 27 Februari 1854 overleed.

Onze MATTHES volgde zijne ouders, en verwisselde dus dikwerf van onderwijzers. Te Amsterdam bezocht hij de scholen van de heeren VAN DOORN en BOUTMY; op de Ehse ontving hij, behalve het onderwijs van zijnen vader, ook dat van Ds. J. C. LIERNUR te Zutphen; en deze wist bij zijn jeugdigen leerling een vurigen ijver voor wiskunde op te wekken [*zie »Over het begrip der wiskunde»*, dat MATTHES aan hem opdroeg]. Te Zutphen bezocht MATTHES het Gymnasium tot den 15den Juli 1828, en in dat najaar werd hij te Leiden

ingeschreven als student in de faculteit der wis- en natuurkunde. Aldaar voelde hij zich het meest aangetrokken door het onderwijs van JACOB DE GELDER en P. J. UYLENBROEK, voor wie hij dan ook steeds eene groote vereering bleef koesteren. Hij deed op 17 Juni 1831 zijn Candidaats- en op 29 April 1833 zijn Doctoraal-examen; maar werd in dien tusschentijd tweemaal bekroond, beide keeren te Leiden: in 1831 op de prijsvraag »*de proprietatibus quinque circulorum quorum unus triangulo circumscriptus est, reliqui ejusdem latera tangunt.*”: en in 1833 op die »*de veterum recentiorumque geometrarum methodis analyticis inter se collatis.*” Beide prijsantwoorden werden zeer geroemd en leverden, evenals zijne »*Dissertatio de invenienda aequatione causticarum*, waarop hij 9 Januari 1837 den doctorgraad verwierf, ondubbelzinnige bewijzen van zijne groote en diepe kennis van wiskunde, van zijn scherpzinnigen blik, van zijn bij uitnemendheid mathematisch genie. Die geschriften deden hem kennen als een buitengewoon begaafd geleerde, waarvan men dan ook meer dan gewone verwachtingen mocht koesteren.

2. Deze van hem uitgaande roem en het gunstige getuigenis zijner hoogleeraren hadden dan ook ten gevolge, dat hij reeds den 14den Juli 1834 naar Amsterdam werd geroepen door de Maatschappij Felix Meritis, ten einde, tegen een traktement van f 500 's jaars (ingaaude den 1sten November) op te treden als Lector bij het Departement Natuurkunde, eensdeels tot het houden van een natuurkundigen cursus voor jongelingen, zoons van leden, zooals reeds zoolang de goede gewoonte was, anderzins tot het vervullen van zoodanige der geregelde, wekelijksche spreekbeurten, die door toevallige omstandigheden mochten openvallen. Aan deze voordrachten placht hij meer dan gewone zorg te besteden, en zeer ongaarne zoude hij ze dan ook op zich hebben genomen, indien hem niet de tijd ware gegund geweest om zich behoorlijk voor te bereiden. Deze betrekking bleef hij bekleeden tot het voorjaar van 1842.

Den 17den Februari 1838 verbond hij daaraan die van

Lector bij de Inrichting tot Volks-onderwijs van de beide Amsterdamsche Departementen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, tegen een honorarium van f 300. ingaande den 1sten Mei van dat jaar. Over deze lessen schreef hij in 1840 zijn »*Industrieel Volksonderwijs te Amsterdam.*»

Bovendien gaf hij die dagen veel en zeer gezocht privaatonderwijs in wis- en natuurkunde.

Inmiddels vestigde zich de gunstige naam van MATTHES meer en meer, en werd hem bij Z. M. Besluit van 2 April 1838 eene toelage van f 1200 verleend tot het doen van eene wetenschappelijke reis naar Engeland; een feit, dat bij ons te lande tot de overgrootte zeldzaamheden behoorde, en — met uitzondering van een enkel bijzonder vak — nog behoort. Reeds den 23sten Mei vertrok hij daarheen, en wel vooreerst naar Londen, waar hij met mannen als BABBAGE, DOLLOND, FARADAY, FORBES, JOHN HERSCHELL, WHEATSTONE en anderen in aanraking kwam. Den 10den Augustus werd hij aldaar benoemd tot Associate Member of the Meteorological Society of London; en den volgenden dag vertrok hij over Birmingham, Liverpool en Manchester naar Newcastle, waar hij eene druk bezochte Meeting van de British Association for the Advancement of Science bijwoonde; eene bij uitstek uitnemende gelegenheid tot het aanknoopen van wetenschappelijke betrekkingen. Den 1sten September keerde hij over Londen naar het vaderland terug.

Naar aanleiding van deze reis verscheen eene »*Verklaring van de werken aan den Theems-Tunnel van Rotherhithe naar Wapping. 1838*» en later nog eene »*Mededeeling van eenige zinsneden nopens de werking van den Theems-Tunnel, voorkomende in een schrijven van den Heer M. J. Brunel. 1840*».

Reeds den 14den September 1837 was hij benoemd tot Lid van het Bataafsche Genootschap van Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam; en 20 Mei 1842 werd hij Lid Consultant; in 1841 was hij Lid geworden van het Utrechtsch Provinciaal Genootschap van Wetenschappen.

3. Toen den 26 December 1841 de 32-jarige Hoogleraar

P. O. C. VORSSELMAN DE HEER aan het Atheneum te Deventer ontviel, was niet alleen die School, ja de geheele stad in rouw gedompeld; maar deze treurmare ontzette de geheele wetenschappelijke wereld in ons vaderland, die van dien in allen opzichte zoo uitstekenden mensch en geleerde zooveel nog had verwacht. Dat men het oog sloeg op MATTHES om dien man te vervangen, was wel een bewijs, hoe hoog MATTHES stond aangeschreven. Den 17den Februari 1842 werd hij dan ook aangewezen, om VORSSELMAN DE HEER's hoogleeraarschap in wis- en natuurkunde en logica op zich te nemen (tractement *f* 1200): en 17 Juni hield hij zijne inaugureele *oratio de conjuncto physicorum labore temporibus accommodato philosophiae naturali promovendae ac propagandae egregio adjumento.* Die betrekking bekleedde hij tot aan het einde van 1847, toen hij begon te huis te geraken in de aloude Bisschopstad, hetgeen toen ter tijde niet zoo gemakkelijk ging. Dit blijkt toch uit zijne benoeming op 17 December 1846 tot Lid van het Bestuur over het St. Elizabeths Gasthuis of Krankzinnigengesticht te Deventer, waarvan hij 29 April 1847 Secretaris en Thesaurier werd.

Nauw aan zijn hoogleeraarschap verbonden was zijne betrekking tot het Natuur- en Scheikundig Genootschap, waarvan de inkomsten strekten tot een lang niet verwerpelijken steun bij het aanschaffen van kostbare instrumenten van het Natuurkundig Kabinet van het Athenaeum, hetgeen natuurlijk wederom voor het Genootschap open stond. Alleen op die wijze was het mogelijk om lieverlede een zoo fraai kabinet te verkrijgen, als waarop Deventer konde bogen; en waar telken anderen Donderdag de leden op een losse voordracht of anders op een gedeelte van een cursus moesten vergast worden, om daarna den avond verder bij een of ander ondergezelligen kout te slijten. Het behoeft wel nauwelijks gezegd te worden van hoeveel invloed én die lezingen én die avonden waren op de wetenschappelijke ontwikkeling van Deventer's burgers. De lust tot en de belangstelling in natuurwetenschappen was aldaar dan ook zoo groot, dat MATTHES'

opvolger, ons betreurd medelid V. S. M. VAN DER WILLIGEN, dergelijke lezingen hield voor de Deventer vrouwen, en het hem daarbij waarlijk niet aan deelneming ontbrak. MATTHES' lezingen werden dan ook zeer op prijs gesteld door Deventers burgerij; getuige een fraaie zilveren beker, die hem 13 April 1848 met het Eerelidmaatschap als bewijs van hoogachting en genegenheid werd aangeboden.

Gedurende zijn Deventer Professoraat maakte hij in 1846 deel uit van de Commissie voor het Staatsexamen voor de Hoogeschoolen. Ook werd hij 3 Mei 1847 tot Correspondent benoemd bij de Eerste Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.

Toen de verdienstelijke hoogleeraar PIETER JOHANNES UYLENBROEK den 11den December 1844 aan de Leidsche Hoogeschool ontviel, was het wel niet vreemd, dat ook MATTHES behoorde tot hen, die als opvolgers genoemd werden. Ditmaal slaagde hij echter niet: een ander werd er benoemd. »*Een woord over P. J. Uylenbroek*», dat reeds bij een onzer tijdschriften in proef gezet was, maar — om welke reden is mij niet bekend geworden, — nooit werd afgedrukt, stamt uit dezen tijd.

4. Doch twee jaren later was hij gelukkiger en werd den 8sten December 1847 aangesteld tot Hoogleeraar in Wis- en Natuurkunde aan het Atheneum Illustre te Amsterdam, op een jaarlijksch traktement van f 1600: reeds den 20sten December hield hij zijne Inwijdings-rede »*over de in onze dagen dringend geworden noodzakelijkheid eener ernstige beoefening der Wis- en Natuurkunde.*» En zoo was hij thans teruggekeerd in zijn geboortestad, waar hij zijn verdere leven zoude doorbrengen.

Zijne benoeming had plaats ten gevolge van het overlijden van den Hoogleeraar W. S. SWART, wiens lessen al dadelijk over twee hoogleeraren werden verdeeld; zoo dat de scheikunde aan een afzonderlijken hoogleeraar opgedragen werd, en MATTHES belast werd met de wis- en natuur-, ook met de werktuig- en sterrekunde. Bij de oprichting der ge-

meentelijke Universiteit in September 1877, werden zijne vakken wederom gesplitst en over drie hoogleeraren verdeeld; het onderwijs in de natuurkunde en dat in wiskunde gedeeltelijk werd toen aan twee andere hoogleeraren opgedragen; en toch bleef zijne betrekking genoeg omvang behouden.

Zijne inwijdingsrede deed hij al spoedig, bij het openen zijner lessen, 8 Februari 1848, volgen door zijne rede » *over het begrip der wiskunde, een woord tot opening en inleiding van zijne lessen aan de doortuchtige school te Amsterdam* ».

En den nieuwen cursus opende hij 6 October 1848, met eene toespraak » *over wiskunde, eene algemeene voorbereidingswetenschap, ter opening van lessen over meetkunde* ».

Toen in 1847 de Utrechtsche hoogleeraar W. WENCKEBACH tot zoo veler droefheid overleden was, nam MATTHES bereidwillig op zich, diens nalatenschap voor een natuurkundig schoolboek, dat deze bezig was te bewerken voor de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen — te aanvaarden en, met aanvulling der leemten, dit schoolboek voor den druk gereed te maken. Het verscheen aan het einde van 1851, onder den titel » *Handleiding tot de kennis der natuur. Schoolboek* », en beleefde een herdruk in 1856.

Toen later de uitgever G. T. N. SURINGAR te Leeuwarden eene vermeerderde en verbeterde uitgaaf wilde bezorgen van het beroemde werk van J. A. UILKENS: » *De volmaaktheden van den Schepper in zijne schepselen beschouwd* », werd evenzeer aan MATTHES de bewerking opgedragen van het tweede Deel » *over lucht en dampkring* »; dit verscheen in 1856.

In 1877 vertaalde hij het » *Centimeter-gram-secunde stelsel, toegelicht door Dr. J. A. Everett, en witgegeven door de Physical Society te London* », dat echter niet van zulken ingrijpenden invloed was, als MATTHES zich wel had voorgesteld.

In dien tijd gaf hij ook als einduitkomst van zijn onderwijs, een nieuw zamenstel van de » *Beginselen der stereometrie* » uit, 1878; waarvan het eerste hoofdstuk reeds twee jaren vroeger verscheen onder den titel » *Inleiding tot de studie der stereometrie* ». Of dit boekje aan zijn doel, om

bij het onderwijs gebruikt te worden, zal kunnen beantwoorden, moet de tijd ons leeren.

Wegens 70-jarigen ouderdom ontving MATTHES bij Raadsbesluit van 27 April 1881 zijn eervol ontslag, dat eerst na de zomervacantie zoude ingaan. Dat zijn arbeid voor het hooger onderwijs op prijs werd gesteld, bleek hem door eene afzonderlijke dankbetuiging van het militair studenten-korps *Mavors Medicator*; door een verzoek van den Senaat der Universiteit, om als adviseerend lid de Senaats-vergaderingen te blijven bijwonen; en laatst, maar niet minst, door een openlijk huldebewijs, hem door zijne latere en vroegere leerlingen bij zijn emeritaat aangeboden.

5. Maar naast dat hoogleeraarschap wachtten hem te Amsterdam nog geheel andere werkzaamheden.

In April 1848 tot lid benoemd van de eerste klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, ging hij in het najaar van 1851 mede over tot de nieuw opgerichte Koninklijke Akademie van Wetenschappen; en toen den 12den September 1863 onze onvergetelijke Secretaris WILLEM VROLIK der Akademie ontviel, werd MATTHES in de Algemeene Vergadering van 30 April 1864, met groote meerderheid van stemmen tot Algemeenen Secretaris verkozen. Niet gemakkelijk was de taak, die hem wachtte.

Was VROLIK met ganscher hart en ziele der Akademie toegedaan, — het was toch voor een goed deel ook aan zijne onvermoeide pogingen te danken, dat zij werkelijk tot stand kwam; — ook door zijne bijzondere, maatschappelijke omstandigheden hielp hij haar zooveel in zijn vermogen was. Het is geen geheim, dat hij, bij de toenmaals vrij benarde geldelijke aangelegenheden der Akademie, door voorloopige tegemoetkoming uit eigen middelen veel mogelijk maakte, dat anders achterwege had moeten blijven. Door zijn overlijden kwam hierin plotseling verandering, en stond toen de kas der Akademie niet vrij van schuld. Aan MATTHES was toen de taak, dezen toestand te verbeteren; en zijne maatregelen hadden dikwerf het voor sommige leden onaange-

name gevolg, dat vele belangrijke bijdragen voor onze werken verloren gingen, en zelfs reeds eenmaal voor onze werken aangeboden verhandelingen moesten worden teruggenomen om elders geplaatst te worden. Maar deze maatregelen hadden dan toch — vooral toen later ons karig subsidie wat verhoogd werd — het gevolg, dat langzamerhand onze rekening weder in goede orde kwam; aan menigeen onzer staat nog levendig zijne tevredenheid voor den geest, toen hij die uitkomst had verkregen.

In deze betrekking van Algemeenen Secretaris werd hij tweemaal herkozen: en toen hij ze 15 jaren bekleed had en ze in andere handen overging, ontving hij het sprekend bewijs van de dankbaarheid der Afdeeling Natuurkunde in zijne benoeming tot Onder-voorzitter dier Afdeeling, welke betrekking hij bleef bekleeden, totdat hij in het vorige jaar tot de rustende leden overging.

Gedurende zijn secretariaat breidde hij de betrekkingen tusschen de Akademie en dergelijke inrichtingen buitenslands zeer uit, en maakte van onze bibliotheek wat zij thans is, een vraagbaak voor alles, wat in reeksen van wetenschappelijke verhandelingen of tijdschriften is nedergelegd.

Onder de werkzaamheden van den Algemeenen Secretaris behoort ook naar ouder gewoonte het opstellen van Levensberichten der overleden Akademieleden: en als zoodanig leverde hij dan ook die van REHUEL LOBATTO, GIDEON JAN VERDAM, JACOB GIJSBERT SAMUEL VAN BREDa, JAN WILLEM ERMERINS, FRIEDRICH ANTON WILHELM MIQUEL, FRANS ZACHARIAS ERMERINS, JACOB BADON GHYBEN; zij munten uit door keurigen stijl en gedegen vorm.

Hij werd Correspondeerend Lid van onderscheidene Wetenschappelijke Genootschappen buitenslands; 15 Juni 1864 van de Société des Sciences Naturelles de Luxembourg, in Juli van dat jaar van de Kaiserl. K  nigl. Geologischen Reichsanstalt te Weenen, 13 December 1872 van de Société Nationale des Sciences Naturelles de Cherbourg; 1 Mei 1873 van de Verein f  r Naturkunde te Fulda.

6. Den 11den November 1848 werd MATTHES benoemd tot lid der Plaatselijke Schoolcommissie, en in het eind van 1857 herbenoemd in de Nieuwe Plaatselijke Schoolcommissie volgens de nieuwe Wet L. O. Den 8sten Juni 1853 werd hij Curator der Stads Armenscholen, en 1 November 1860 werd hij herbenoemd in het Collegie van Curatoren der openbare Armenscholen. Hij bedankte echter voor beide nieuwe benoemingen.

In April 1856 leidde hij het openbaar Examen en las hij het Jaarlijksch Verslag van die Armenscholen.

Den 27sten September 1871 werd hij tot Curator van het Stedelijk Gymnasium benoemd, en nam als zoodanig 12 Juli 1881 zijn ontslag.

Herhaaldelijk werd hij lid of plaatsvervangend lid bij de commissiën voor het arts-examen.

In November 1851 werd MATTHES eerst lid van het Wetenschappelijk Genootschap te Amsterdam, onder den titel »Een Onvermoeide Arbeid, enz.”; den 22sten April 1852 werd hij tot Bestuurder benoemd, en bekleedde de werkzame betrekking van Eersten Secretaris van 1858 tot 1873. In 1864 werd hij Buitengewoon Lid van Verdienste in het Wetenschappelijke vak. Het Genootschap beleefde in die dagen echter geen tijd van bloei, en het Archief, zoowel als de Opgaven, leidden een treurig bestaan.

Hier gaf hij eene min gelukkige vertaling van »*N. M. Ferrers, Grondbeginselen der nieuwere meetkunde. 1869*”, en hield als Voorzitter van het Bestuur bij het Eeuwfeest in 1879 een schoone en kernachtige *Feestrede*.

Den 13den Juni 1853 werd MATTHES Bestuurder van het Instituut tot onderwijs van blinden: en deze weldadige instelling bleef hem tot in het laatst van zijn leven zeer na aan het harte liggen. 31 Mei 1879 werd hij benoemd to Membre titulaire de la Société Internationale pour l'amélioration du sort des aveugles, à Paris.

7. Als uitkomsten van wetenschappelijken arbeid bezitter wij van zijn hand.

Over de grondslagen der meetkunde. 1850. (= Tijdschrift.).
Brief over globes van W. Blaeu. 1852. (= Konst- en Letterbode).

Rehuel Lobatto. 1869. (= GRUNERT's Archiv).

Elementarer Beweis des vollständigen Ausdrucks für die Dauer der Pendelschwingungen. 1869. (= GRUNERT's Archiv.).

Ueber eine Construction durch welche man sich die Bewegungszustände einer Reihe von Punkten bei interferirender longitudinaler Wellenbewegung veranschaulichen kann. 1869.
(= GRUNERT's Archiv).

Radius des Kreises der drei gegebene Kreise berührt. 1877.
(= GRUNERT's Archiv).

Het wonder uit een wiskundig standpunt beschouwd. 1881.
(= Studien).

8. Binnen Amsterdam ontbrak het hem niet aan eerbewijzen. Zoo werd hij 1848 Honorair Lid der Maatschappij V. W.; 9 Sept. 1849 van het Zoölogisch Genootschap *Natura Artis Magistra*; 11 Sept. 1850 van het Genootschap ter bevordering der Genees- en Heelkunde te Amsterdam; 1 Oktober 1855 van het Gezelschap *Doctrina et Amicitia*; 15 Maart 1858 van de Maatschappij *Felix Meritis*; 8 November 1881 van het Bestuur der Kweekschool voor de Zeevaart, waarin hij 31 jaren lang zitting had.

Verder werd hij in 1851 Lid van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem; den 24sten Juni 1875 Lid van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden; den 13^{den} April 1878 Lid van TEYLER's Tweede Genootschap.

Den 2^{den} April 1859 werd MATTHES benoemd tot Officier van de Eikenkroon.

Sedert den dood zijns vaders, in 1854, woonde onze MATTHES zamen met zijne eenige zuster ALIDA MARIA. Van zijne beide broeders was de een, Mr. GERARD MATTHES, den 29sten Maart 1871 overleden, juist toen hij tot Lid van den Hoogen Raad benoemd was. De andere, Dr. BENJAMIN FREDRIK MATTHES, is onze vroegere Correspondent.

Deze trouwe zuster vergezelde onzen MATTHES ook, toen hij in het eind van November 1881 naar Wiesbaden vertrok, meenende aldaar beterschap te zullen vinden voor zijne geschokte gezondheid: hij keerde evenwel vandaar niet terug, maar overleed er 8 Februari 1882 Vrede zij zijner assche.

LIJST VAN WERKEN VAN C. J. MATTHES.

1831. Commentatio de proprietatibus quinque circulorum, quorum unus Triangulo circumscriptus est, reliqui ejusdem latera tangunt. Lugd. Batav. ap. S. en J. LUCHTMANS. 1831. 4°. 66 pag. 2 Tab.
1833. Commentatio de veterum recentiorumque geometrarum methodis analyticis inter se collatis. Lugd. Batav. S. en J. LUCHTMANS. 1833. 4°. 36 pag. 3 Tab.
1837. Dissertatio Mathematica de invenienda aequatione causticarum. Lugd. Bat. H. W. HAZENBERG JR. 1837. 4°. VIII, 68 pag. 2 Tab.
1838. Verklaring van de werken aan den Theems-Tunnel van Rotherhithe, naar Wapping. London. W. WARINGTON. 1838. 8°. oblong. 24 pag. 11 pl.
1840. Brief van den Heer M. J. BRUNEL. 13 blz. 8°.
(= Alg. Konst- en Letterbode. 10 Januari 1840.).
1840. Industrieel Volksonderwijs te Amsterdam. 1839—1840. Amst. M. SCHOONEVELD & ZON. 1840. 8°. 52 blz.
1842. Oratio de conjuncto physicorum labore temporibus accommodato, philosophiae naturali promovendae ac propagandae egregio adjumento. Daventriae. J. DE LANGE. 1852. 8°. 48 pag.
1845. Een woord over P. J. UYLENBROEK. 16 blz. 8°.
= ?
1848. Inwijdings-Rede over de in onze dagen dringend geworden noodzakelijkheid eener ernstige beoefening der wis- en natuurkunde. Amsterdam. Stads-Drukkerij. 1848. 8°. 57 blz.

1848. Over het Begrip der wiskunde, een woord ter opening en inleiding der lessen. Amst. JOH. MÜLLER. 1843. 8°. 23 blz.
1848. Over wiskunde eene algemeene voorbereidingswetenschap, een toespraak ter opening van lessen over Meetkunde, gehouden den 6den October 1848. Amst. C. G. VAN DER POST. 1848. 8°. 16 blz.
1850. Over de grondslagen der meetkunde. 16 blz. 8°.
(= Tijdschr. Wis.- en Natuurk. Wet. Dl. III. 1850.)
1852. Brief over de oudere globes van W. BLAEU. 2 blz. 8°.
(= Alg. Konst- en Letterbode. 2 Juli 1852.)
1856. Jaarlijksch verslag van den staat der Stads-Armenschoolen te Amsterdam, den 1sten April 1856. 8°. 36 blz.
1866. Levensberigt van REHUEL LOBATTO. 8°. 13 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1866.)
1866. Levensberigt van GIDEON JAN VERDAM. 8°. 11 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1866.)
1867. Levensberigt van J. G. S. VAN BRED A. 8°. 11 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1867.)
1869. REHUEL LOBATTO. Eine Lebenskizze. 8°. 10 Seiten.
(= GRUNERT's Archiv. Bd. 49.)
1869. Elementarer Beweis des völlständigen Ausdrucks für die Dauer der Pendelschwingungen. 8°. 7 Seiten.
(= GRUNERT's Archiv. Bd. 49.)
1869. Ueber eine Construction durch welche man sich die Bewegungszustände einer Reihe von Punkten bei interferirender longitudinaler Wellenbewegung veranschaulichen kann. 8°. 3 Seiten.
(= GRUNERT's Archiv. Bd. 49.)
1870. Levensberigt van JAN WILLEM ERMERINS. 8°. 5 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1870.)
1872. Levensberigt van F. A. W. MIQUEL. 8°. 20 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1872.)
1873. Levensberigt van F. Z. ERMERINS. 8°. 3 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1873.)
1873. Levensberigt van JACOB BADON GHYBEN. 8°. 7 blz.
(= Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1873.)

1877. Radius des Kreises der drei gegebene Kreise berührt.
8°. 2 blz.
(= GRUNERT's Archiv. Bd. 60.)
1876. Inleiding tot de studie der stereometrie. Amst. C. G.
VAN DER POST. 1876. 8°. 32 blz.
is het eerste Hoofdstuk van
1878. Beginselen der stereometrie. Amst. C. G. VAN DER POST.
1878. 8°. 93 blz.
1879. Feestrede ter gelegenheid van het Honderdjarig Be-
staan van het Wiskundig Genootschap, onder de
zinspreuk: »Een onvermoeide Arbeid komt alles te
Boven". 3den Mei 1879. Amst. WEYTINGH & BRAVE.
1879. 8°. 31 blz.
1881. Het wonder uit een wiskundig standpunt beschouwd.
5 blz.
(= Studien. 1881. Dl. 8.)

Vertaalde of bewerkte Boeken.

1846. Graaf Ugolino della Gherardesca en de Gibellijnen van
Pisa. Geschiedkundige Roman, door Prof. GIOVANNI
ROSINI. Deventer, M. BALLOT. 1846. II Dln. 8°.
1851. (W. WENCKEBACH). Handleiding tot de kennis der
Natuur. Schoolboek, uitgegeven door de Maatschappij
tot Nut van 't Algemeen. Amst. &c. FRED. MULLER.
&c. 1856. 8°. XVI, 399 blz.
1856. J. A. UILKENS. De volmaaktheden van den Schep-
per in zijne schepselen beschouwd. Tweede Deel.
Leeuwarden, G. T. N. SURINGAR. 1856. '8°.
1869. N. M. FERRERS. M. A. Grondbeginselen der Nieuwere
Meetkunde. Amst. J. BRAVE WZ. 1869. 8°. XII,
174 blz. 2 pl.
1877. Dr. J. D. EVERETT. Het Centimeter-Gram-Sekunde-
(C. S. 1.) stelsel van Eenheden... Naar de uitgave
der Physical Society te Londen. Amst. C. G. VAN DER
POST. 1877. 8°. XI, 99 blz.